

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL
KONAČNA ODLUKA O

DOPUŠTENOSTI
Zahtjeva br. 78008/01
Marica VARIĆAK
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući dana 11. prosinca 2003. godine u vijeću u sastavu:

g. C.L. Rozakis, *predsjednik*,

g. P. Lorenzen,

g. G. Bonello,

gđa. F. Tulkens,

gđa N. Vajić,

g. E. Levitis,

gđa. S. Botoucharova, *suci*

i g. S. Nielsen, *zamjenik tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen dana 8. ožujka 2001. godine,

uzimajući u obzir djelomičnu odluku od 19. prosinca 2002. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena Vlada i odgovor na očitovanje koji je podnijela podnositeljica zahtjeva,

nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva, gđa Marica Varićak je hrvatska državljanka, rođena 1934. i živi u Beogradu, Srbija i Crna Gora. Pred Sudom ju zastupa gđa Miroslava Manojlović Motušić, odvjetnica iz Zadra, Hrvatska. Tuženu Vladu zastupa njezina zastupnica, gđa Lidija Lukina-Karajković.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično stanje predmeta se, prema navodima stranaka, može sažeti kako slijedi.

Podnositeljica zahtjeva je bila vlasnica stambene zgrade u Zadru. Tijekom noći s 21. na 22. veljače 1992. godine zgrada je opljačkana i onda minirana, što je rezultiralo njezinim potpunim uništenjem.

Odgovornost za štete nastale uslijed terorističkih akata bila je uređena člankom 180. Zakona o obvezim odnosima koji je propisivao da je odgovorna zajednica čiji su organi bili dužni spriječiti takve štete.

Dana 11. kolovoza 1994. godine podnositeljica zahtjeva je podnijela tužbu radi naknade štete Općinskom sudu u Zadru protiv društva Croatia osiguranje, jer je zgrada bila osigurana kod tog društva i također protiv Republike Hrvatske na temelju članka 180. Zakona o obveznim odnosima.

Dana 17. siječnja 1996. godine Hrvatski sabor je donio izmjenu Zakona o obveznim odnosima kojom je propisano da se prekidaju svi postupci radi naknade štete nastale uslijed terorističkih akata do donošenja novog zakona o tome, i da se prije donošenja tog novog zakona ne mogu tražiti naknade šteta za terorističke akte.

Prvo ročište održano je 4. svibnja 1999. godine.

Dana 6. studenoga 1999. godine Hrvatski sabor je štoviše donio druge dopune Zakona o obveznim odnosima kojima se svi postupci koji se vode radi naknade štete koju su počinili pripadnici hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga u obavljanju njihove službe tijekom Domovinskog rata u Hrvatskoj prekidaju do donošenja novog zakona o tome.

Sljedeće ročište zakazano za 25. srpnja 2001. godine, bilo je odgođeno na zahtjev tuženika.

Sljedeća dva ročišta održana su 12. studenog 2001. godine i 22. siječnja 2002. godine.

Dana 20. rujna 2002. godine Općinski sud u Zadru je prekinuo postupak u odnosu na Republiku Hrvatsku prema Zakonu iz 1999. godine.

Podnositeljica zahtjeva se žalila protiv te odluke tvrdeći da nije bilo utvrđeno da je štetu uzrokovao pripadnik hrvatskih oružanih ili redarstvenih snaga i da Zakon iz 1999. godine ne može biti primjenjen na njezin predmet. U tijeku je odlučivanje o žalbi pred Županijskim sudom u Zadru.

Dana 14. srpnja 2003. godine Hrvatski sabor je donio Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (Narodne novine, br. 117/2003 od 23. srpnja 2003.) i Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata (Narodne novine, br. 117/2003 od 23. srpnja 2003.).

B. Mjerodavno domaće pravo

Mjerodavni dio Zakona o obveznim odnosima glasi kako slijedi:

Član 180.(1)

“Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem odnosno uništenjem imovine fizičke osobe uslijed akata nasilja ili terora te prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara...zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni spriječiti takvu štetu.”

Mjerodavni dijelovi Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima (“Narodne novine” br. 7/1996) glase kako slijedi:

Članak 1.

«U Zakonu o obveznim odnosima ("Narodne novine", br. 53/91, 73/91. i 3/94.) članak 180. briše se.»

Članak 2.

«Postupci za naknadu štete pokrenuti po odredbama članka 180. Zakona o obveznim odnosima, prekidaju se.

Postupci iz stavka 1. ovoga članka nastavit će se nakon što se donese poseban propis kojim će se urediti odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata.»

Članak 184. (a) Zakona o dopunama Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" br. 112/99) propisuje da se prekidaju svi postupci pokrenuti protiv Republike Hrvatske radi naknade štete koju su počinili pripadnici hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga u obavljanju njihove službe tijekom Domovinskog rata u Hrvatskoj od 7. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996. godine.

Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku propisuje:

Članak 212.

“Postupak se prekida:

...

6) kad je to drugim zakonom određeno.”

Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija iz 2003. propisuje, *inter alia*, da će Republika Hrvatska nadoknađivati štete koje su rezultirale tjelesnim ozljedama, oštećenjem zdravlja ili smrću. Sve materijalne štete mogu se utužiti prema Zakona o obnovi.

Mjerodavni dijelovi Zakona o obnovi (Narodne novine, br. 24/1996, 54/1996, 87/1996 i 57/2000) propisuju, *inter alia*, da će se sredstva za obnovu odobriti osobama čija je imovina uništena u ratu. Zahtjev se podnosi Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo.

Mjerodavni dijelovi Zakona o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga u obavljanju njihove službe tijekom Domovinskog rata sada uređuje okolnosti u kojima je Republika Hrvatska odgovorna za štetu koju su pripadnici oružanih i redarstvenih snaga uzrokovali tijekom Domovinskog rata.

PRIGOVOR

1. Podnositeljica zahtjeva prigovara da nema djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na njezinu tužbu za naknadu štete jer je članak 180. Zakona o obveznim odnosima, koji uređuje odgovornost za štete uzrokovane terorističkim aktima, ukinut.

PRAVO

1. Podnositeljica zahtjeva prigovara da nije imala djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na njezinu tužbu za naknadu štete uzrokovanu terorističkim aktom jer je članak 180. Zakona o obveznim odnosima, koji je regulirao tu materiju, ukinut. Takav prigovor treba ispitati prema čl. 6. st. 1. i čl. 13. Konvencije, mjerodavni dijelovi kojih glase kako slijedi:

Članak 6. stavak 1.

“1. Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ..., svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni sud, pravično, javno ... ispita njegov slučaj.”

Članak 13.

“Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.”

1. Vlada je prvo tvrdila da podnositeljica zahtjeva nije iscrpila domaća pravna sredstva jer Županijski sud u Zadru nije odlučio o njezinoj žalbi protiv odluke o prekidu postupka. Nadalje, ona nije podnijela prijedlog za ocjenu ustavnosti predmetnog zakona.

Podnositeljica zahtjeva je tvrdila da se nije žalila protiv odluke o prekidu postupka kao takve, već da je samo pobijala primjenu, od strane Općinskog suda u Zadru, Zakona iz 1999. godine umjesto Zakona iz 1996. godine. Prema tome, postupak bi bio prekinut u svakom slučaju.

Ona dalje smatra da prijedlog za ocjenu ustavnosti zakona nije pravno sredstvo koje bi trebalo iscrpiti u ovom predmetu i da je Ustavni sud bio sam ovlašten pokrenuti postupak za ocjenu ustavnosti predmetnog zakona.

Što se tiče činjenice da je postupak pred žalbenim sudom još u tijeku, Sud primjećuje da su oba zakona o izmjenama Zakona o obveznim odnosima (iz 1996. godine i iz 1999. godine) izričito odredila da se prekidaju svi postupci koji se tiču naknade štete uzrokovane ili terorističkim aktima ili aktima pripadnika hrvatskih oružanih ili redarstvenih snaga. Zakoni nisu ostavili nikakvu mogućnost da sudovi nastave takve postupke. Nadalje, prigovor podnositeljice zahtjeva tiče se činjenice da je postupak de facto prekinut od donošenja zakona, i da je u razdoblju od oko četiri godine do donošenja novog zakona dana 14. srpnja 2003. godine, bila lišena svog prava prema čl. 6. st. 1. Konvencije. Stoga, ishod žalbenog postupka nije mogao utjecati na situaciju u kojoj se nalazila podnositeljica zahtjeva.

Što se tiče prijedloga za ocjenu ustavnosti zakona, Sud primjećuje da je već presudio, u odnosu na oba zakona o izmjenama Zakona o obveznim odnosima, da prijedlog za ocjenu ustavnosti tih zakona ne predstavlja pravno sredstvo koje treba iscrpiti (vidi *Crnojević protiv Hrvatske*, (odl.), br. 71614/01, 29. travnja 2003. i *Aćimović protiv Hrvatske*, (odl.), br. 61237/00, 7. studeni 2002. godine). Sud ne vidi razloga za odstupanje od tih odluka u ovom predmetu.

Slijedi da prigovor podnositeljice zahtjeva ne može biti odbačen zbog neiscrpljenosti domaćih pravnih sredstava.

2. Alternativno, Vlada je posebno navela da je podnositeljica zahtjeva svoj prigovor temeljila na tvrdnji da je postupak koji je pokrenula pred Općinskim sudom u Zadru prekinut prema Zakonu o izmjeni Zakona o obveznim odnosima iz 1996. godine. Međutim, Vlada je istakla da je predmetni postupak prekinut prema Zakonu o dopunama Zakona o obveznim odnosima iz 1999. godine što je učinilo prigovor podnositeljice zahtjeva neosnovanim.

Vlada je dalje tvrdila da nije u poziciji nagađati o ishodu žalbenog postupka i da će biti u mogućnosti odgovoriti na prigovor podnositeljice zahtjeva tek nakon što žalbeni sud odluči o pitanju koji se zakon primjenjuje na predmet podnositeljice zahtjeva.

Što se tiče prigovora prema članku 13., Vlada je navela da se čl. 13. ne primjenjuje na situaciju u kojoj je zahtjev usmjeren protiv zakona. Nadalje, Vlada je tvrdila da primjena čl. 6. st. 1. Konvencije glede prava podnositeljice zahtjeva na pristup sudu isključuje primjenu na pravo na djelotvorno pravno sredstvo podnositeljice zahtjeva prema čl. 13. jer se u tom smislu ne pojavljuje posebno pitanje.

Podnositeljica zahtjeva je navela da nije imala pristup sudu od donošenja bilo kojeg od zakona kojima je izmijenjen Zakon o obveznim odnosima. Ona tvrdi da nije bitno hoće li konačna odluka žalbenog suda glasiti da je postupak bio prekinut prema Zakonu iz 1996. godine ili prema Zakonu iz 1999. godine jer bi ishod bio isti u svakom slučaju tj. postupak bi bio prekinut.

Što se tiče Zakona iz 2003. godine, podnositeljica zahtjeva tvrdi da nije u poziciji da dobije naknadu štete za cjelokupnu vrijednost njezine uništene imovine.

U svjetlu tvrdnji stranaka, Sud smatra da su prigovorom potaknuta ozbiljna činjenična i pravna pitanja na temelju Konvencije, odlučivanje o kojima bi trebalo ovisiti o ispitivanju merituma. Sud, stoga, zaključuje da ovaj prigovor nije očito neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Nisu utvrđeni nikakvi drugi razlozi zbog kojih bi ga se proglasilo nedopuštenim.

Iz ovih razloga, Sud jednoglasno

proglašava dopuštenim, bez prejudiciranja merituma, ostatak zahtjeva.

Potpis

Søren NIELSEN
Zamjenik Tajnika Odjela

Potpis

Christos ROZAKIS
Predsjednik

